

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Die Handschriften der Badischen Landesbibliothek in Karlsruhe

Die Reichenauer Handschriften - Die Pergamenthandschriften

Badische Landesbibliothek

Wiesbaden, 1970

Aug. perg. 263

[urn:nbn:de:bsz:31-8357](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-8357)

Auf Deckblatt (*Gradualis saec. XIII ex. fragmentum für die Quatembertage des September, mit Neumen*) vorne Liber Monasterij Augiæ Maioris. 1. 5. 76; *Signatur* 410 | VI. | 27.

Miniaturen und vielfarbige Initialen.

Holzband mit gelbem gepressten Leder überzogen; 2 Lederschließen mit Metall beschlagen.

+ **CCLXIII.** 213 f. 177 × 130, s. XIV.

I. f. 1—15 (2 c., 27/29 l.), *Anfang und Schluß fehlt.*

f. x. 1. 2. 3 | 4. 5. 6. 7; 8—15 = 1 Quaternio .II.⁹

Excitatio hominis exterioris ad hominem interiorem, dialogus inter Magistrum et Discipulum de anima.

* * *

1 Non credo. difficile enim est postponere intimum amicum. cur gloriaris de tua fortitudine ... (15') ... § Hic est notandum quod aliqui sunt homines qui mali dicuntur quia deum increpant de operibus suis. quamuis

* * *

II. f. 16—22 (2 c., 33—39 l.)

f. 16. 17. 18. 19 | 20. 21. 22. x.

16, 1 Sabbato. Requiem dabit tibi dominus deus tuus semper. Ysa. a°. Re. Sedere autem XV Item eris. q. ortus irriguus et sicut fons aquarum. (58, 11) ... (22' 2) ... Qui odit animam suam in hoc mundo etc. Io. XII (25). Re Secuntur me. 36.

III. f. 23—30 (2 c., 39 l.) = 1 Quaternio.

Excerpta e Cassiani collationibus I—V. XI—XVII. VI—X 3.

23, 1 Incipit prologus super collaciones patrum.

(P)ostquam debitum sponsionis mee beato pape Castori de octo principalium uiciorum remedijs utcumque sarcitum est. decem collaciones summorum patrum. quas sibi iusserat conscribi similiter ... uerum etiam suauissima deprehendit.

Incipiunt collaciones patrum que sunt numero. XXIII^{or}. Has Cassianus scribit. Germanus querit. Patres per ordinem respondent. s. Moyses. Paphnutius. Damyel. Serapyon. Cheremon. Nesteros. Ioseph.

Theodorus. Serenus. Ysaac. Pyanion. Iohannes. Pynnusius. Theonas. Abraham. Collacio prima abbatis Moysi de monachi destinacione.

(C)um in heremo abbatis Syxti Moysen uirum in omni uirtute consumat inue(23, 2)nissim una cum sancto Germano abbate ... (23' 1) ... quantocius repellere sciamus.

Collacio. II. abbatis Moysi. De discretionis gratia.

(D)iscretionis uirtus. patrum sententijs primo consignanda est ... (24' 2) ... Collatio (V.) abbatis Serapyonis de. VIII. principalibus uicijs.

(I)N illo probatissimorum cetu señum ... (25, 2) ... faciat nos ad puritatem cordis et perfectionis plenitudinem peruenire.

Collacio (XI.) abbatis Cheremonis prima de perfectione carnis.

(C)heremonis cum centenarium uite annum excessisset ... (27' 2) ... Collacio (XVII.) secunda abbatis Ioseph de diffiniendo.

(H)esitantibus nobis quod potius (28, 1) expediret ... (28, 2) ... perniciose semet ipsum obliget seruitute.

Collacio (VI.) abbatis Theodori de nece sanctorum.

(I)N Palestine partibus solitudo uastissima est ... (30' 2) ... inserere aliquid nostro cordi ualeat inimicus.

Collacio (X.) II. abbatis Ysaac. De oracione.

(S)ecundum mesuram puritatis. mens formatur in oracione ... Hec igitur esse debet omnis intentio solitarij. ut in hoc corpore ymaginem

* * *

IV. f. 31—40 (2 c., 30—33 l.) = 1 Quinio.

Sermones de Sanctis et de tempore, Anfang fehlt.

* * *

31, 1 quibus ille cor meum non potest contricionem habere ... et sic Tundalus uidit in inferno ... (32, 1) ... terra se apperuit et multos ex eis deglutiuit et uiui ad infernum descenderunt alij autem uiso miraculo conuersi sunt ad fidem

De sancto Gregorio. pap^a.

Beatus uir qui inuentus est sine macula. Triplex est macula ... (33' 1) ... Ultra felicitas quam recepit est in uisione diuinitatis Xpisti qua modo fruitur in celis. ad quam nos.

benedictio | dilectus deo et hominibus cuius memoria in benedictione est. (Eccli. 45, 1). Ista uerba dicta sunt ... (35, 1) ... et ideo bene dicitur dilectus deo et ho.

De Annuntiatione beate Marie. Aue gratia plena dominus tecum

Lucas (1, 28). Hoc ew(angeliu)m nostre salutis ... (37') ... et sic liberatus est.

In parascuee (37' 2) (C)vm egressus fuero de urbe ... et grando non erit. Exo. (9, 29). legitur in Genesi, quod Iacob completis sermonibus ... (40, 2) ... videbat populum wlnerari et non potuit ei wlnera alligare. videbat corpus

V. f. 41—66 (2 c., f. 41—60 zu 30—35 l., 61—66 = 36—42 l.)

f. 41—46 = 1 Ternio; 47—62 = 2 Quaternionen; 63—66 = 1 Binio.

41, 1 (M)agnificauit eum in conspectu regum. et dedit illi coronam glorie. Ecclesiastes (45, 3) in uerbis propositis ... (66' 1) ... sed non sublimibus in se

Sermones de sancto Nycolao, de sancto Ambrosio, de sancta Lucia, de sancto Thoma, de sancto Io. ewalista, de sancto Siluestro, de sancto Vicencio, de in conuersione Pauli, de purificatione, de cathedra Petri, de sancto Gregorio, de sancto Benedicto, ne timeas, de annunciatione beate Marie, de anunciatione beate Marie. missus est Gabri. de resurreccione domini. cantate domino de sancto Mathia ewa(nge)lista, de Petro martire q̄s est hic, Philipi et Iacobi, de sancta cruce, de sancta cruce, de corona domini, de sancto Iohanne, de sancto Iohanne q̄s putas, de sancto spiritu, Sancti Petri et Pauli apostolorum uos amici, de Maria Magdalena, de Maria Magdalena, de vno martire afflictus, Iacobi apostoli, de sancto Dominico. | de sancto Domini^{co} de sancto Lurencio, de assumptione beate Marie, Petri et Pauli.

VI. f. 67—88. (f. 67—87^r 2 c., 31—36 l.; 87^v—88^v 1 c.)

f. 67—74 = 1 Quaternio; 75—84 = 1 Quinio; 85—88 = 1 Binio.

Sermones.

* * *

67, 1 cionis. vere dissimilis. quia secundum Augustinum in anima et corpore subleuatur ... (67' 1) ... cuius regni et gaudii participes nos faciat Xristus Ihesus amen.

(in pascha) sTetit Ihesus in medio discipulorum suorum et dixit pax uobis et cetera (Luc. 24, 36). In isto euangelio .. (70, 1) ... faciat nobis pacem temporis et eterni(ta)tis amen.

70, 2 (h)omo quidam erat diues qui habebat uillicum et c'. Luc. 16. filii huius ... (71' 1) ... ad que nos perducat et c̄.

(de s. Katerina) (M)ulier innupta et uirgo cogitat que sunt domini. quō sancta sit spiritu et corpore (I Cor. 7, 34). uerba ista scripta sunt.

... (75, 1) ... Qui cum pa. et spiritu sancto. uiuit et c. Amen

75, 2 D(om)ine salua nos perimus (*Matth. 8, 25*). Verbum istud est uerbum discipulorum ... (76' 2) ... Quod nobis prestare dignetur. Amen

(in ascensione) (V)iri Galylei quid hic statis aspicientes in celum (*Act. 1, 11*) Adhuc XL. dies et Ninive subuertetur ... (79' 2) ... Quam nobis p. Amen

(in pentecoste) (R)epleti sunt omnes spiritu sancto (*Act. 2, 4*). In die ascensionis fuit festum ... (82, 2) ... peruenire ad gloriam eternam A. Petri et Pauli | (D)ve manus hinc atque inde tenentes sedile. (*III Regn. 10, 19*). Apostolus Paulus ... (85, 1) ... nobis et c.

(D)ve manus hinc atque inde tenē et c. Hodie uidistis ... (87, 2) ... Qui cum pa. et fi. regnat et c. Amen.

Vor f. 67 fehlen (nach Inhaltsverzeichnis f. 87, 2) 6 Sermones Veni domine. Apoc. vlt (20). in vigilia natiuitatis domini. Natus est nobis. in die eiusdem. Ewangelizo vobis gaudium. de eodem. scitis quid fecerim vobis. Io. 13(, 12). in cena. ecce virgo concipiet. anñciacionis. Ys. 7(, 14). Que est ista. cant. 8(, 5) assu(m)pcionis.

87' Sermo über Disciplina pacis nostre super eum et liuore eius sanati sumus. Ys. LIII(, 5) ... (88) ... quod nobis prestare dig. et c. amen.

88' Lateinische Predigt-Studie über Si non lauero te non habebit partem mecum. Ioh. XIII(, 8).

VII. f. 89—97 (2 c., 89—95 zu 31 l.; 95^v—97^r 33—35 l.)
f. 89. 90. 91. 92. 93. 94 | 95. 96. 97. x. x. x.

Constitutiones pontificum.

89, 1 (S)uper cathedram preminencie pastoralis diuina disponente clemencia ... (91, 2) ... minime preteriret. = Bonifatius VIII. a. 1300. Potthast n. 24913. Friedberg CICan. II c. 1162—1164.

(C)um de quibusdam mulieribus beginalibus uulgariter nuncupatis (am r. Rande De religiosis domibus utrum episcopis sint subiecte) ... (91' 2) ... inspirabit = Clementin. lib. III. tit. 11 cap. 1 ed. Friedberg II c. 1169.

92, 1 (A)D nostrum qui desideranter ... (92' 2) ... exerceant uisionem. | Clemens V in concilio. Vie(nnensi). = Clementin. V tit. 3 cap. 3 ed. Friedberg II c. 1183—1184.

93, 1 (Q)uia malum vitari non potest ... (94' 2) ... excommunicati sunt:

Andere Hand (C)um secundum statuta canonica vltimo deputandis supplicio negari si petant ... (95, 2) ... aliquibus locis ordinibus uel = *Clement. V tit. 9 cap. 1—2, 1 ed. Friedberg II c. 1190.*

95' 1 *Spätere Hand, Sermo* (C)orona eius s super caput eius. duplex corona legitur. s. gracie et glorie. ... (97, 1) ... toti gaudentes intrabunt in gaudentes.

97' carina dicitur in pane et aqua XL^a diebus

VIII. f. 98—145. (2 c., f. 98—133 zu 31 l., 134—145 zu 25/27 l.)
f. 98—133 = 3 *Sexterne* I⁹, ·I⁹ und ·II⁹; 134—145 = 1 *Sextern*.

98, 1 (B)enedictus (XI.) *Episcopus seruus seruorum dei. Ad perpetuam rei memoriam. Inter cunctas sollicitudines nostras. quibus nos pastorale premit officium ... (100' 2) ... infringere vel ei ausu temerario contraire. Siquis autem et et c. Datum Laterani. XII° kalendas Marcij. Pontificatus nostri anno Primo. = Potthast n. 25370. Extrauag. comm. lib. V. tit. 7 de priuil. c. 1, ed. Friedberg CICan. II c. 1296—1300.*

101, 1 Incipit apparatus domini Iohannis monachi cardinalis super hanc constitutionem. Inter cunctas et c. In prima creacione et in primitiue ecclesie distinctione ac in vltimis ew(angeli)ce vite et doctrine eludacione ... (121' 1) ... tamquam exempti non subsint. (121' 2) Reuocacionis supra quam proxime penitus reuocamus. et c. Sanccioni^s. s^a. inuolabiliter sancimus, Dicitur autem sanccio constitucio. ecclesiastica in qua pena add² ... presumpserit anathema sit. *Am r. Rande von anderer Hand: explicit epistola super constitutionem inter cunctas domini Iohannis Monachi cardinalis.*

Cuiusdam ex ordine Fratrum Minorum breue compendium super constitutionem hanc.

In nomine domini amen. Ad utilitatem fratrum confessorum et consciencie ipsorum puritatem eorum precipue qui doctorum sentencias et libros iuris habere non possunt ego frater. C. ordinis fratrum Minorum hoc breue collegi compendium super constitutionem nouissimam domini Benedicti pape. IX (lies XI). que incipit. Inter cunctas. principaliter circa articulum de confessionibus audiendis vbi maius vertitur periculum animarum ... (130, 1) ... hunc (130, 2) tractatum pro fratribus istis qui libros iuris uel sentencias doctorum singulorum habere non possunt vt in principio dixi me fateor collegisse. Amen.

Am r. Rande 2. Hand incipit constitucio domini Clementis pape. V^{ti}.

(C)lemens *Episcopus seruus seruorum dei. Ad perpetuam rei me-*

moriam. Ex frequentibus prelatorum querelis accepimus et nos ipsi ... (130' 2) ... suffragari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre constitutionis infringere uel^{ei} a^usu temerario contraire. Siquis autem hoc acce. p̄. et c̄. Datum Avinione. XII. kl̄ aprilis. pontificatus nostri anno. V^{to} = *Clementin. lib. V. tit. 10 cap. 1, ed. Friedberg II c. 1191.*

131, 1 Incipit quedam expositio Paulini super constitutionem domini Clementis pape de interdicto (*nemlich* Simili modo imperator appellans se ...).

(S)icut habetur in autenticis ... (139, 2) ... spiritalia cum ad ea se constitutio non extendat. Explicit.

139' 1 *Varia notamina ex iure canonico.*

§ (N)ota quod prohibentur in cimiterio sepeliri secundum Ray.

§ Ū. Omnes heretici excommunicati ... (139' 2) ... et ecclesia reconcilianda est cum aqua sollempniter benedicta ex de consec.

Dann 6 Zeilen ausradiert.

(N)otandum quod verus actus bap.^{di} inducit. ... (145, 2) ... Item de clericis. Pax. et fama. fides reuerencia. caucio dampni. Deffectus veri cogunt sibi magna fateri. XXVII .d. De Syra.

IX. f. 146—153 (1 c., 26—42 l.) = 1 Quaternio.

Ps.-Bonauentura.

146 Prologus in tractatu de VII. gradibus contemplationis

Contemplatiuorum aquilinos obtutus acui ... (147') ... sit ascensus tam delectabilis quam admirabilis, cf. *Opera ed. Ven. 1756 t. XII p. 205—206. Vgl. S. Bonauenturae opera omnia t. VIII Ad Claras Aquas 1898 p. CXIV 8.*

Nota in missa dicitur nouies Kirieleysa ... amen amen dico u.

Eine Tafel.

147 (*Anfang fehlt*) perlatas exstud^t An quomodo vel ad momentum retinenda. est ira ... potest exerceri.

Qvinto nobis certamine tristicie stimuli retundendi sunt ... (149) ... Octauum aduersus spiritum superbie nobis certamen ... conplatione potius eorum quos vére

Augustinus (Honorius?) de cognitione uerae uitae.

149' Incipit prefacio beati Augustini in agnitionem uere uite

Sapientia dei que os muti apperuit, et rudibili animali humana uerba formare tribuit ... (153') ... quia in substantia sui commutabilia deficiunt = c. 1—15, *Migne XL c. 1005—1015.*

X. f. 154—171 (2 c., 37/38 l.)

f. 154—161 = 1 Quaternio; 162—171 = 1 Quinio.

Stella clericorum.

154, 1 Qvasi stella matutina in medio nebule ... (171' 2) ... Quam benedictionem uobis concedat Xpistus filius dei virginis Amen

Explicit liber qui uocatur stella clericorum

XI. f. 172—189 (1 c., 30 l.)

f. 172—187 = 2 Quaternionen; 188 | 189.

Auctoritates Augustini.

172 Qvoniam contemplacionis dulcia multos delectant ... inpedit prolixitas quia ecce auctoritates dulcissime breuiter et lucide compilate

Auctoritates Augustini super librum de confessione.

Tv excitas ut laudare te delectet ... (183) ... que iustificacione facta est.

Expliciuunt aut. XII libri confessionum.

Incipiunt auctō. sancti Augustini in libro de anima et spiritu

Qvoniam dignum est ut me ipsum cognoscam ... (184') ... per sensum foris egreditur et contemplatur opera sapientie.

Expliciuunt auctoritates. sancti. Augustini De anima et spiritu.

Aliqua de sacrificio missae.

Causa misse tripertita est. s. honor sanctorum. salus uiuorum. requies defunctorum ... (189') ... In duobus primis est conueniencia. In tercio vero differencia;

XII. f. 190—213 (1 c., 22/29, 31, 33, 35, 38 l.)

f. 190. 191. x. x.192.193.194.195|196.197.198.199.200.201.x. x; 202

—213 = 1 Sextern.

190 Fasciculus mirre dilectus meus mihi inter vbera mea comorabitur. Cant. I(, 13). Verba sunt //Xpisto passo //anime compacientis et mortis ipsius ... (213') ... in manus Schluß fehlt.

Mit deutschen Sätzen und Satzteilen (in Theutinico) gemischt f. 198^r 201^r 205^r.

Unten 202 ¶ Perlege que scripsi si sint sine quavis eclipsi. Amodo non scribam ni bona vina bibam

¶ Et nisi sexternos mihi des Bernh(ar)de super nos Quod laudem
prosis ac alleluia iocosis

¶ Quod dare cuntaris nummis reor insidiaris. Nolo te parcum
fore tendere te precor arcum

Ad me ē fragis cerasis pomis quoque fagis. Sic quia in eis plagis
care medere magis

202' ¶ Eri cur heres eris qui non eris heres Si zelas nimis es im-
pius en nimis es.

¶ Que spondidisti fratri mihi tradere tristi Mitte mihi merita
donaque pollicita.

¶ Miror sinceris manibus dare cur piger teris. Dans cito laudatur
nam bis donasse probatur

¶ Non das sed spondes foliorum das mihi frondes Sic probas en
vacuum te quoque me fatuum

203' ¶ Si Bernharde tibi per me satagis bona scribi. Paruula
collibia de tua da copia

¶ Arbitror Hallenses condis quod precia penses. Omne tuum mu-
nus sermo preponderat vnus

¶ Parua nimis merces quam sic tardando coerces Si pergamena
donasses mente serena

¶ Gracius ecce foret pictas cum cunta decoret. Ecclesie faces non
conuenit esse tenaces.

203' Ex dictis liba tuus hinc nolo quia scriba Nec fore cuiusquam
mihi det promissa priusquam

¶ Dico tibi certe frater plus exigo per te Quam sint promissa licet
hec non sint mihi missa.

Non me scriptorem panis putes esse minorem Littera si vilis
nucleus tamen exstat herilis

Non tua dona vacent si tibi scripta placent. Hec tibi lectio sit
correctio rita salita

204' ¶ Corde suo fatur Bernhart' miser hic ociatur. Protinus ad
quod ego supplico siue lego.

¶ Si teneor captus, nec culmine numinis aptus Orans hac hora qua
scribo ergo pociora.

¶ Vel quandoque studens vt fiam vespere prudens. Gracius est
vere precibus mea probra delere

¶ Quam fragiles oculos ledere per rotulos. Postulo quod debes dare
quamuis sim nimis hebes.

Vorn auf dem Deckel In Theologiam diuersæ materiæ.

Vorderdeckel innen eingeklebter Streif *Excitacio hominis exterioris ad hominem interioerem*

Holzband mit rotem Leder überzogen; 1 Lederspange mit Metall beschlagen.

+ CCLXIV. 221 (früher 246) f. (2 c., 36 l.) 154 × 117, s. XIV.

Verbunden; die Blätter sollten so folgen: 1—92. f. 1 und 2—24 [alte Folierung 1—23] = 2 Sexterne I⁹, II⁹;

^[24—27 fehlen] ^[28. 29.] ^[30. 31. 32. 33. 34. 35]
x. x. x. x. 25. 26 | 27. 28. 29. 30. 31. 32 (III)⁹;

33—92 [a. F. 36—95] = 5 Sexterne V⁹—VIII⁹; 149—160 [a. F. 96—107]. 137—148 [108—119]. 125—136 [120—131]. 113—124 [132—143] = 4 Sexterne IX⁹—XII⁹; 103—112 [144—153] = 1 Sexterne; 93—102 [154—163]. 161—170 [164—173] = 2 Quinionen;

^[174 175. 176] ^[177—180 fehlen] ^[181. 182 183]
171. 172. 173. x. x | x. x. 174. 175. 176; 177—202 [184—209]. 203

—206 [220—223 (210—219 in der alten Zählung übersprungen)] =

3 Quinionen; 206^{vll} G; ^[224] 207. x | ^[225] 208. x. ^[226] 209; ^[227] 210—^[230] 213 = 1 Binio;

^[231—238 fehlen] ^[239. 240. 241. 242. 243] ^[244. 245 246]
x. x. x. x. x. x. x. x | 214. 215. 216. 217. 218; 219. 220 | 221. x.

Die richtige Zählung der verbundenen Blätter der Lagen 9—14 steht unten rechts; richtig 1—92 wie oben; 93—104 = oben 149—160; 105—116 = oben 137—148; 117—128 = oben 125—136; 129—140 = oben 113—124; 141—150 = oben 103—112; 151—160 = oben 93—102; 161—221 wie oben.

f. 1, 2 abgerieben.

1 § ·· Sermones contracti. de tempore et de sanctis per totum annum

1'1 Dominica prima aduentus

Dies appropinquabit. Ro. XIII(, 12). Apostolus Paulus tamquam excellens et fidelis legator summi principis nobis hodie ... (2'2) ... Ad lucem ergo vite eterne perducatur uos rex eterne glorie amen

In aduentu.

Ecce rex tuus uenit tibi mansuetus. Mt. XXI(, 5). No^a ewang(elis)ta in hoc proposito duo facit ... (23, 2) ... De sancto Stephano